

Notaoverleg modernisering monumentenbeleid

15 november 2009.

Eerste termijn SP

Omdat ik mijn collega Hans van Leeuwen vervangen ik deze minister nog niet zo goed, dus weet ik niet of hij gevoelig is voor complimenten. Zijn collega's zijn dat wel, dus laat ik maar hem preventief loven voor het uitbreiden van de aandacht voor het moment naar de aandacht voor de context, voor het verruimen van de aandacht voor het conserveren met de aandacht voor het benutten van het monument. En tenslotte voor het verruimen van het subsidiebudget. Allemaal goede ontwikkelingen

Daarmee kom ik op de titel van de beleidsbrief en die is een contradictio in terminis. In het recente verleden zijn vele monumenten juist ten prooi gevallen aan kortzichtige moderniseringsdrift. Wie ons cultureel erfgoed wil behouden is niet conservatief, want vooruitgang is prima te combineren met respect voor onze historie. Ons cultureel erfgoed is een kostbaar bezit. Daar moeten we zuinig op zijn en dat gebeurt lang niet altijd.

Natuurlijk heeft iedereen mooie woorden over voor onze monumenten. Maar als de bouw van een nieuw stadshart of een mooie verkeersdoorbraak in beeld komt blijkt bij veel gemeenten het economische hemd nader dan de monumentale rok. Gemeenten zijn de overheidslaag die de grootste rol spelen bij het behoud of verkwanseling van ons erfgoed. De monumentenwetgeving en de handhaving van de wetgeving moet zodanig in elkaar zitten dat er voldoende checks & balances aanwezig zijn. Eigenaren van monumenten en gemeenten die goed bezig zijn moeten niet belemmerd worden in het bedenken van creatieve oplossingen. Maar de achterhoede, de rommelaars moet niet ongestoord waardevolle monumenten naar de knoppen kunnen helpen.

Met alle waardering voor de nota van de minister ademt deze naar onze mening toch nog iets teveel de tijdgeest van deregulering. Op dat punt heb ik een aantal kritische opmerkingen.

Het Ruimtelijke Ordenings- en bouwrecht hebben grote invloed op de bescherming dan wel verslonzing van onze monumenten. Op dit punt zijn er een aantal ontwikkelingen die ronduit bedreigend zijn. Begin dit jaar heeft de Kamer de voorstellen van minister Cramer voor het uitbreiden van vergunningvrij bouwen besproken. De minister van VROM wil grote bijgebouwen op achterterreinen tot 100m² vergunningvrij maken. Naar onze mening –en wij stonden daar niet alleen in- was de kritiek op dit plan zo breed dat de minister met een aangepast voorstel zou komen. In plaats daarvan ligt het nu bij de Eerste Kamer. Een kwalijke zaak. Wat betekent dit voor monumenten? Geldt daar een-op-een het vergunningvrij bouwen nieuwe stijl, of worden daar extra restricties gesteld?

Een ander modern fenomeen is de *lex silentio positivo*. Als overheden niet op tijd een vergunning afgeven dan wel weigeren wordt deze van rechtswege verstrekt. Ook dit is een instrument dat uitermate slecht te combineren valt met een deugdelijk monumentenbeleid. De gemeente Groningen heeft daar een uitgebreid gemotiveerd betoog over aan de Kamer gestuurd.

In essentie zijn er twee risico's: als de gemeente zit te pitten kan straks ook bij momenten automatisch een bouwvergunning verleend worden die schade toebrengt aan de monumentale waarde. En als de gemeente niet zit te pitten maar deugdelijk werk

aflevert zal ze vaak meer dan zes weken nodig hebben om een fatsoenlijke afweging te maken. De gemeente is dan gedwongen om de vergunning preventief te weigeren. Erg vervelend voor de eigenaar. De SP-fractie is van mening dat de Lex silentio positivo niet van toepassing moet zijn op monumenten. Is de minister dat met ons eens?

Een laatste nieuwe ontwikkeling is de WABO, de bundeling van alle vergunningen bij bouwplannen. Ook deze wet houdt een risico in voor monumentale panden. Bij lagere overheden bestaat grote onzekerheid over de werkbaarheid van de WABO-vergunning, gezien het grote aantal disciplines dat zich achter het ene loket ophoudt. Bij monumenten is dat aantal nog groter. Zijn daar geen specifieke afspraken voor nodig, om te voorkomen dat er bedrijfsongelukken gebeuren? De SP is ook voorstander van het handhaven van de meldingsplicht voor afgegeven vergunningen bij de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed.

De ministers van OCW en VROM gaan in het besluit Omgevingsrecht een categorie ingrepen een categorie ingrepen specificeren waarbij voor het monumentenaspect geen omgevingsvergunning meer nodig is. Het gaat dan om zaken waarbij een vergunningsprocedure met een preventieve beoordeling geen of slechts een geringe meerwaarden oplevert, en deze hinderlijk is voor de eigenaren. Krijgt de Kamer de gelegenheid om zich over deze regeling uit te spreken voor hij van kracht wordt? De SP vindt van wel.

Het is goed dat in het kader van het monumentenbeleid zwaarder ingezet wordt op het verankeren van cultuurhistorische waarden in het bestemmingsplan. Hopelijk het actuele bestemmingsplan, want er is nog een grote achterstand bij het actualiseren van die plannen. Het ligt dan wel voor de hand om monumentenzorg en welstandszorg op dit gebied hand-in-hand te laten gaan.

Is de minister het overigens eens met het standpunt van de Federatie Welstand dat de gebiedsgerichte aanpak de monumentgerichte aanpak niet overbodig maakt? Kortom, dat we niet moeten instemmen met de sloop van een monument "... omdat de context inmiddels om zeep geholpen is".

De SP-fractie pleit net als anderen voor een Regeling voor mobiel erfgoed (m.n. historische woonschepen).

De SP steunt ook stappen om onnodige schade en verval tegen te gaan (Pijler3), we zijn blij met het budget voor herbestemming.

In alle teksten is er geen regel gewijd aan het vakmanschap van architecten en ingenieurs. Het vakmanschap in de hele keten bepaalt het eindresultaat en zwakke schakels kunnen investeringen elders in de keten ondermijnen. Een andere mogelijke zwakke schakel is straks de beschikbare vakkennis bij de WABO-ambtenaar van de gemeente, met name de kleinere gemeente. Wat is de ambitie van de minister op dit punt?